

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2004-1-35 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 04-52/696-178
Karar Tarihi : 12.8.2004

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Mustafa PARLAK
Üyeler :Tuncay SONGÖR, A. Ersan GÖKMEN, Murat GENCER,
Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL, Prof.Dr. Nurettin KALDIRIMCI,
M.Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN

B. RAPORTÖR : Harun ULU

**C. BAŞVURUDA
BULUNAN**

: - BP Petrolleri A.Ş.
Temsilcisi: Av.Dr.Ateş AKINCI
Valikonağı Cad. No: 169/21
34363 Nişantaşı-İstanbul

D. TARAFLAR

: - BP Petrolleri A.Ş.
Sarı Kanarya Sok. No.14 K2 Plaza
81090 Kozyatağı- İstanbul

- BP Petrolleri A.Ş.'nin Distribütörleri

E. DOSYA KONUSU: BP Petrolleri A.Ş.'nin madeni yağ pazarındaki distribütörlük anlaşmalarına muafiyet verilmesi talebi.

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 18.3.2004 tarih ve 1380 sayı ile giren başvuru üzerine 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4., 5. ve 8. maddeleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 27.7.2004 tarih, 2004-1-35/MM-04-HU sayılı Muafiyet Raporu, 6.8.2004 tarih ve REK.0.05.00.00/147 sayılı Başkanlık önergesi ile 04-52 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRÜN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; BP Petrolleri A.Ş.'nin Distribütörlük Anlaşması'nın 2003/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanabileceği ifade edilmektedir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Pazara İlişkin Bilgiler

Bildirilen anlaşmanın konusunu, otomotiv yağları ve müstahzarları (benzinli ve dizel motor yağları, transmisyon yağları, gresleri, fren hidrolikleri, antifriz) oluşturmaktadır.

Türkiye'deki madeni yağ piyasasında büyük firmaların yanında çok sayıda küçük firma faaliyet göstermekte olup, bu piyasada yaklaşık 110 yerli ve yabancı firma bulunmaktadır.

2003 yılı itibarıyla piyasadaki büyük teşebbüsler ile bunların pazar paylarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 1- Büyük Teşebbüslerin Pazar Payları

Firma İsmi	Pazar Payı (%)
Petrol Ofisi A.Ş.	27
BP Petrolleri A.Ş.	25
Exxon Mobil Oil Türk Oil A.Ş.	15
The Shell Company of Turkey Ltd	18
Diğerleri	15

H.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Başvuruda bulunan BP Petrolleri A.Ş. (BP) BP Amoco PLC'nin bağlı ortaklığıdır. BP akaryakıt dağıtım firması olup, aynı zamanda madeni yağ üretimi, pazarlaması ve satışı ile de iştigal etmektedir.

BP, Rekabet Kurulu'nun 3.8.2000 tarih ve 00-29/329-185 sayılı kararında verilen izin çerçevesinde tasfiyesiz infisah yoluyla Castrol Madeni Yağlar San. ve Tic. A.Ş. ile birleşmiştir. Bu birleşme sonucu BP, Castrol ve Alfa marka madeni yağ ürünlerinin üretimi, pazarlaması ve satışı konusunda hak sahibi olmuştur.

BP, yukarıda belirtilen ürünlerin dağıtımı ve pazarlanmasına yönelik olarak Türkiye'yi 22 bölgeye ayırarak her bölge için "tek elden satıcı" konumunda olan bir distribütör tayin etmiştir.

Başvuruda, BP'nin Süper Petrol ve Otomotiv Ürünleri Pazarlama Lojistik San. Tic. Ltd. Şti. (Bayi) ile 2.1.2004 tarihinde imzaladığı Distribütörlük Anlaşması yer almaktadır.

Distribütörlük Anlaşması 29 maddeden oluşmakta olup, rekabet kuralları bakımından önem taşıyan maddeleri ile bunların 4054 sayılı Kanun ve 2002/2 sayılı Tebliğ karşısındaki değerlendirmelerine aşağıda yer verilmiştir.

H.2.1. Anlaşma'nın Konusu ve Bölge/ Müşteri Kısıtlaması

Distribütörlük Anlaşması'nın I. maddesine göre Anlaşma'nın konusu, BP'nin maliki olduğu BP, Castrol veya Alfa markası altında piyasaya arz edilen madeni ve sentetik yağlar ile diğer mühtahzarları belirlenen hüküm ve şartlarla bayiiye temin etmesine ve bayinin de bunların yeniden satışını gerçekleştirmesine ilişkindir.

Distribütörlük Anlaşması'nın IV/9. maddesinde; bayinin anlaşmadan doğan hak ve yükümlülüklerini yerine getirirken her türlü risk ve sorumluluk sadece kendisine ait olmak üzere kendi ad, nam ve hesabına hareket edeceği belirtilmiştir.

Distribütörlük Anlaşması'nın I/3. maddesinde; distribütörün belirlenen bölgede satış yapacağı, I/5. maddesinde ise distribütörün belirlenen bölge dışında anlaşma konusu mallarla ilgili olarak müşteri aramayacağı, şube açmayacağı ve dağıtım deposu kurmayacağı hususlarına yer verilmiştir.

Öte yandan Anlaşma'nın II/2. maddesinde; belirlenen bölgede yer alan, dökme ürün ikmalî yapılan baraj ve otoyol şantiyesi gibi tesisler ile teknik gereklilikler nedeniyle doğrudan ikmalin zorunlu olduğu otomotiv üreticileri, enerji santralleri, endüstriyel tesisler, oto bakım servisleri, akaryakıt istasyonları, inşaat şirketleri ve taşımacılık şirketlerine ürün satışının BP tarafından yapılacağı belirtilmiştir.

Başvuruda, tüm Türkiye'nin bölgelere ayrılarak her bir bölge için tek elden dağıtıcı konumunda bir distribütör tayin edildiği belirtilerek, belirlenen bölgeler ile tek elden satıcılara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Distribütörlük Anlaşması'nda bayinin bölgesi Edirne, Kırklareli, Tekirdağ İlleri, Çanakkale'nin Gelibolu ilçesi, İstanbul'un Avcılar, Büyük Çekmece, Küçük Çekmece, Çatalca ve Silivri ilçeleri olarak belirlenmiştir. Bu bakımdan distribütörlerin faaliyet göstereceği bir münhasır bölge tanımlandığı görülmektedir.

2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde "*...sağlayıcı tarafından kendisine veya bir alıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da münhasır müşteri grubuna yapılacak aktif satışların kısıtlanması*"na yönelik hükümlerin ilgili Anlaşma'yı tebliğ kapsamı dışına çıkarmayacağına yer verilmiştir. Bildirilen örnek Anlaşma'nın münhasırlık taşıdığı dikkate alındığında, distribütörlere yönelik bölge ve müşteri sınırlaması getirilmesinin önünde bir engel bulunmamaktadır.

H.2.2. Fiyata İlişkin Madde

Distribütörlük Anlaşması'nın V.1 maddesinde;

- bayinin kendi müşterilerine uygulayacağı fiyat listesinin tavan değerlerini tespit ederken ürünlerin pazar payının artırımını sağlayacak fiyat politikalarını oluşturacağı,
- BP'nin bayiye pazar koşullarına uyum sağlaması, ürünlerin piyasadaki rekabet gücünün ve pazar payının artırımının temin edilmesi, yeterli stok tutulması ve satış stratejilerinin geliştirilmesine destek olabilecek önerilerde bulunabileceği

belirtilmiştir.

İlgili maddelerde BP'nin bayinin yeniden satış fiyatlarını belirleyebileceği veya bu konuda tavsiyede bulunacağına ilişkin açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak BP, bayiye işletme verimliliğini artıracak tavsiyelerde bulunabilecektir. Nitekim, Distribütörlük Anlaşması'nın III. maddesinde, BP'nin bayinin personeline temel satış, müzakere teknikleri, satış yöntemleri, bilgisayar ve insan kaynakları gibi çeşitli konularda eğitim vermesi öngörülmüştür.

BP'nin işletmenin verimliliğini artırmaya yönelik yapacağı tavsiyelerin çok genel ifade edildiği, bunun yeniden satış fiyatı hakkındaki tavsiyeleri de kapsayabileceği görülmektedir.

2003/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde "*tafların herhangi birinin baskısı veya teşvik etmesi sonucu sabit veya asgari satış fiyatına dönüşmemesi koşuluyla sağlayıcının azami satış fiyatını belirlemesi veya satış fiyatını tavsiye etmesi*"nin mümkün olduğu belirtilmiştir.

Bu doğrultuda, BP'nin bayiye işletme verimliliğini artırmaya yönelik temel işletme kuralları hakkında, yeniden satış fiyatını da içerse dahi, tavsiyelerde bulunması rekabet kuralları ile çelişmeyecektir.

H.2.3. Rekabet Etme Yasağına ve Anlaşmanın Süresine İlişkin Hükümler

Distribütörlük Anlaşması'nın;

- I/3a. maddesinde, bayinin yönetiminde yer alan kişiler ve/veya bayi ortaklarının Anlaşma kapsamındaki işlere rakip olacak konularla iştiğal etmeyeceği,
- II/3. maddesinde, bayinin BP'nin yazılı onayı olmaksızın hangi şekil altında olursa olsun, doğrudan ya da dolaylı olarak Anlaşma konusu ürünler haricindeki herhangi bir madeni yağ ürünü bulundurmaya ve satmayacağı,
- IV. maddesinde bayinin hiçbir şekilde Anlaşma konusu ürünler ve markaları dışında madeni yağ ürünü satmayacağı

belirtilmiştir.

2003/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde, bayiye belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğü getirilemeyeceğine yer verilmiştir. Rekabet yasağının süresini tespit edebilmek için Anlaşma'nın geçerlilik süresinin incelenmesi gerekmektedir.

Distribütörlük Anlaşması'nın;

- II/4. maddesinde, bayinin Anlaşma'nın imzalandığı tarih başlangıç alınarak 5 yıl süre ile münhasıran BP'den ürün alacağı,
- XII. maddesinde ise Anlaşma'nın süresinin imza tarihinden itibaren 5 yıl olacağı

belirtilmiştir.

Bu maddelerden, Distribütörlük Anlaşması'nın belirli süreli olduğu ve 5 yıl sonunda yürürlükten kalkacağı anlaşılmaktadır. Bu doğrultuda, bayiye getirilen ve Anlaşma süresine bağlanan rekabet yasağının 5 yılı aşmadığı görülmektedir.

Sözleşme'de, yukarıda yer verilen hükümler dışında rekabet kuralları ile doğrudan ilgili bir hüküm bulunmamaktadır.

Bu doğrultuda BP'nin Distribütörlük Anlaşması'nın kapsam, fiyat, rekabet yasağı ve süreye ilişkin hükümleri bakımından 2003/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında grup muafiyetinden yararlandığı kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

BP Petrolleri A.Ş'nin Distribütörlük Anlaşması'nın 2003/3 sayılı Tebliğ ile değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlandığına ÖYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir